

pravi ženin s starejšino in gosti med vriskanjem in godenjem na nevestin dom. Tu pa najdejo navadno vrata zaprta in v hiši je vse tiho. Dolgega govorjenja in trkanja je treba, da se na posled prikáže hišni gospoda ali kdo drugi, in marsikatero morajo uganiti, predno jim pokažejo nevesto. Kadar gredó v cerkev, zapró jim vaški fantje pot, da morajo z darili odkupiti nevesto, katero hočejo vzeti iz vasi. Pri obedih na ženinovem in nevestinem domu, ki navadno trajajo po več dnij, je starejšina reditelj, kateremu se mora vse pokoravati. Godci pa skrbijo za godbo in šalo. Na levem bregu Drave imajo bogatejši „barovčine“, katerim je naloga vse preskrbeti, kar je potrebno za gostijo, zraven tega morajo iti vabit ter na dan gostije nevesto in ženina spremljat v cerkev. Na desnem bregu Drave, t. j. na Ptujskem polju, pa gredó fantje in dekleta k hiši, kjer je gostija, „na prežo“; ako hočejo gosti mir imeti, morajo jim navadno jesti in piti dati, in ob tem se velikokrat pripeti nesreča.

Za rajnim praznujejo sedmino na dan pokopa; spremljevalci, navadno sorodniki, sosedje in znanci gredó na mrličev dom ali pa tudi v krčmo, kjer se okrepčajo z dobro kapljico in tudi molijo za rajnega.

Te navade pa ginejo od leta do leta; zlasti v poslednjih letih duševnega gibanja je navdušenost za te ostanke sive starodavnosti jela čim dalje bolj pojemat.

Narodnost.

Prebivalci ptujске okolice so po veri vsi katoličani, po narodnosti pa vsi Slovenci. Četudi so ljudje več ali manj v dotiki z mestom Ptujem, ni jih doslej okužil niti protinarodni, niti brezverski duh.

Narodno zavest krepí in širi zlasti list „Slovenski Gospodar“, ki v več iztiskih dohaja med nje, pa tudi družba sv. Mohorja, ki je štela leta 1896. v župniji sv. Petra in Pavla v Ptuju 393,

pri sv. Marku 142, pri sv. Urbanu 182, pri Hajdinu 122 in pri Vurbergu 98 udov. Narodno zavest krepíjo tudi na novo ustanovljena bralna društva v okolici, tako n. pr. bralno društvo v Podvincih, ustanovljeno lanskega leta po gospodu Petroviču, v Krčovini po čast. gospodu Gomilšaku, bogoslovcu v Mariboru, ter še bralna društva na Hajdinu, pri sv. Urbanu, pri svetem Marku itd.

Jezik.

Ptuj je na meji, kjer se ločijo ljudstva v jeziku, šegah in obleki. Zato se okoličani na južno in zahodno stran bližajo Kranjcem, na severno in vshodno stran pa Hrvatom in oger-skim Slovencem. Kakor v šegah in obleki, tako je tudi v jeziku: ravno tukaj se srečuje dvojno narečje, panonsko in noriško ali karantansko. Ta razloček je bil po mnenju učenjakov že v 9. stoletju.

Kakor trdé nekateri zgodovinarji in jezikoslovci, bila je ravno Panonija zibelka cirilometodijskemu staroslov. obredu. Miklošič piše leta 1874.: „Altslovenische Formenlehre in paradigmata“: „Okoli srede devetega stoletja se je cerkveno slovstvo v slovanskem jeziku ustanovilo v Panoniji in samo v Panoniji.“¹⁾ Goričani ali panonski Slovenci so ohranili samoglasnike in soglasnike najjasneje, pa tudi končnice pri sklanjanju. Tako n. pr. se izgovarja *u* kot nemški *ü*, *duh* glasi se *düh*, *ura* — *üra*, *kruh* — *krüh*, *kup* — *küp* itd., jednako Ribničanom na Kranjskem. Deležnik minulega časa izmeta v govoru zobnik *d*, *t* pred *l*-om, tako govoré: *pala*, *plela*. Namesto *sem* bil pravíjo *sem bia* ali *bio*; *maša* — *meša*.

Pravilneje govori prebivalstvo na Dravskem polju, samo da se pri njih besede v govoru natezujejo, česar pri Goričanih ni. Haložan pa skoro bolj poje, kakor govori.

¹⁾ Zgodovina slovenskega slovstva I. zv. Sp dr. K. Glaser, str. 37.

Nevesta Ančika.

(Narodna pesem iz ptujске okolice.¹⁾)

Ančika po ganjki šetala
Na visoke linje gledala,
Na visoke linje gledala,
Sivo meglico zagledala.

Oča! Oča! ljubi oča Vi!
Po polju se meglica kadi,
Ančika, Ančika, ljuba hči!
To pa meglica se ne kadi.

To ni nekakšna meglica,
To je konjska sapica:
To se pelja tebi v ogledi
Cara turškega najmlajši sin.

Tam boš se po gradi šetala,
Srebro no zlato pobirala;
Slodej naj vzame turške grade —
Vse turške grade, žolte zlate.

¹⁾ Iz „Steiermärkische Zeitschrift“ IV. Jahrg., 1. H., Graz 1837, pod naslovom „Volkslieder der steiermärkischen Wenden“ prestavljene na nemško, pod črto pa je slovenski tekst.

Kočije se v dvor postavljajo,
Bele ruhe se prestirajo,
Bele ruhe se prestirajo,
Zlate kupice natačejo.

Kupice vinca se natačejo
Mlado Ančiko napajajo
Gostje v kola se nalagajo
Ino v druge kraje pelajo.

Hala, hala, ljubi oča Vi,
Jel' bote mi Ančiko dali?
„Jaz sem Vam jo obečal,
Pa Vam jo bom tudi dal.“

Ženihi je klobučec dol pal,
Sneha je po klobučec segnola,
Sneha je po klobučec segnola,
Ojster nož v srce zabodnola.

Hala, hala, mladi hlapčiči,
Pelajte mi Ančiko domù. —
Hlapčiči so hitro genuli,
Mrtvo v beli grad perpelali.

Tri hčeri.

(Narodna pesem iz ptujске okolice.)

Mati je 'mela hčerke tri.
Vse tri je omožila.
Eno je omožila
Daleč k sivem' morji.

Dobro mi je, dobro
Hvala bodi Bogu!
Z vinčecom se vmivljen
No s perkalom brišem.

Mati je šla gledat
K svojoj tretji hčerki
Pod te strmne gore
Strmne 'no visoke.

Drugo je omožila
Daleč v ravno polje.
Tretjo je omožila
Daleč v strme gore.

Mati je šla gledat
K svojoj drugi hčerki
Daleč v ravno polje,
Ravno 'no široko.

Ljuba moja hčerka,
Jel' je tebi dobro
Po teh strmnih gorah
Strmnih 'no visokih?

Mati je šla gledat
K svojoj prvi hčerki
Daleč k sivem' morju
Sivem' 'no globokem.

Ljuba moja hčerka,
Jel' je tebi dobro
Na tem ravnem polji,
Ravnem 'nò širokem?

Dobro mi je dobro,
Da se smili Bogu!
S solzami se vmivljen
No s pelinom brišem.

Ljuba moja hčerka,
Jel' je tebi dobro
Per tem sivem morji,
Sivem 'no globokem? —

Dobro mi je, dobro
Hvala bodi Bogu!
S mlečecom se vmivljen
No s pajčolanom brišem.

Vsakšno noč odide,
Vsakšno noč mi pride,
Vsakšno noč pernese
Mi mrtvačko glavo.

„Čuješ moja draga,
Poznaš toto glavo?“
„Kaj ne bi poznala
Mojega očeta glavo!“

Če boš se jokala,
Bom te tudi vmoril
Bom te tudi vmoril,
Kak sem tvojo mater.

Čuješ moja draga
Poznaš toto glavo? —
Oje 'no prej oje!
Moje matere glava.

Z ustmi se smejala
V srcu pa jokala
V srcu pa jokala
No dušico dala.

